

Előfizetési feltételek:
 Egész évre 6 fr. — kr.
 Félévre 3 „ — „
 Negyedévre 1 „ 50 „
 Egyen szám 10 kr.

HALADÁS

Hirdetések díja:
 4 hasábos petsor 5 kr.
 Nyiltérben . 20 kr.
 Bélyegdíj egyes hirdetésnél . 30 kr.

Társadalmi, tanügyi, közgazdasági és ismeretterjesztő közlöny.

Szerkesztőségi iroda:
 Főter 6. sz. o., hová a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.

Megjelen:
 Szerdán és Szombaton.

Kéziratok:
 Vissza nem adtatnak.

Kiadóhivatal:
 VOLCZ B. könyvnyomdája. Mindennemű pérzek hirdetések és reclamatiók ide intézendők.

Előfizetési felhívás.

Lapunk Aprilis 1-sőjével új évfolyamba lépett, miért az előfizetések szíves megújítását tisztelettel kérjük. Eddigi iránya lapunknak változatlan marad. Há közlője leendő a megye és város közérdekű eseményeinek. Megismerteti olvasóinkat a hazában és a nagyvilágban történetekkel, igyekezni fog újdonságokkal élénkséget fenntartani. Közöl avatott tollaktól ismeretterjesztő s közgazdasági cikkeket, egy uttal szépirodalmi és mulattató olvasmányokról is gondoskodván.

Előfizetési árak:

Aprilis — Juniusra . 1 fr. 50 kr.
 Aprilis — Septemberre 3 fr. —
 Aprilis — Decemberre 4 fr. 50 kr.
 a szerkesztő és kiadóhivatal.

Az uzsora.

Kétségtelen, hogy az inség egyik hatalmas előmozdítója az uzsora.

A nép nincs megvédelmezve ellene.

S ép azok által van sanyargatva ez uton, a kiknél támaszt kellene nyernie a vérszipókkal szemben.

Még sáfár ha teszi, nem ütödtünk meg rajta, mert ő csak a Talmud szerint cselekszik.

De a krisztusi tanokat vallók és hívők ily tényei a gonosztevők fertelméi közé sodorják őket.

Nyomorult mind a két faj.

Egyik önvérével táplálkozik, a másik hizik idegen testen.

Az utálat, megvetés és börtön legyen jutalmuk.

Mert hiszen hová jut a nép, hová jut az az ember, a ki a télen nélkülözései közt költsön vett, egy mond egy véka kukoriczáért teszen 4 nap-számot csak kamatba, a mellett visszafizetni köteles magát a kukoriczát is. S egy szegény ember hány véka kukoriczát fogyaszt egy télen.

Az egész nyarat eldolgozza kamat fejébe, s a saját termése pedig elmegy tőkébe, következik ismét a tél, a nyomor, a mely következő évekre is rabszolgává súlyezti az embert.

És hány ilyen áldozat van?

Egész községek nyögnek a kamatok, az uzsora ily neme alatt.

Hová menjen a nép panasza? Nem megy, inkább fogy, egyre soványul és meghal!

A vérszipókat kellene az utálat, megvetés minden nemével társadalmilag megölni, hogy ne legyen az emberek közt vampyr, hóhér, oly alávaló gonosztevők.

A harezter felől fenyegető rá-gályok terjedését meggátáló intézkedések czéljából Magyarországon és Ausztriában egyforma alkalmazást léptetnek életbe, s e végből közelebb Bécsben tanácskozmány fog tartani. A magyar belügyminiszterium a saját részéről képviselőjét már kiszemelte, ki is mihelyt a tanácskozmány megkezdésének napját azonnal felutazik Bécsbe. Addig is azonban a belügyminiszter a ragály, beszivárgásának megakadályozása czéljából óvintézkedéseket tesz úgy az Al-Dunán, mint az erdélyi szorosoknál.

— A magyar kir. belügyminiszter a f. v. közönséghez írozott leiratában a kisbirtokosok földhitel intézetének kérvénye folytán megengedte további rendelkezésig, hogy mindazon esetekben midőn felek (t. i. bérlők, vállalkozók, szállítók stb.) biztosítékot tesznek le, a mennyiben az nem készpénzben vagy jelzálog lekötése mellett nyújtatnék az említett és Budapesten székelő „kisbirtokosok földhitelintézet”-nek, zálog-levélei a tőzsdei napi árfolyam szerinti értékben biztosítékul elfogadassanak. Együttal ezen intézkedés felől a nevezett birtokosok földhitelintézetét is tudósítani rendelt, azon hozzáadással, miszerint hasonló intézkedés az összes törvényhatóságokhoz és a belügyminiszterium alatt álló minden más hivatalhoz is kiadott.

Észrevételek „egészségügyi viszonyaink” czimú cikre.

III.

Negyedszer városunkban fertőző anyagok igen nagy részének kiindulási pontjául kell felemlitenem az ugynevezett Vargapatakat és közvetlen környékét.

E patak mentén lakók többnyire a telkükön összegyűlt szemét, emberi és állati ürülékek tovaszállítója gyanánt e patakat használják, t. i. számítnak az évenként 2—3-szor ismétlődő áradásra, a mely alkalommal a medrében fölemelkedő patak addig a parton sütkérező, bűzhődő szagjuk által a levegőt megtörtözött anyagokat magához veszi, folyásának egész kiterjedésében azokat mintegy elhinti és részesíti ebből azon vidék lakóit is, kiknek gondosságuk és tisztaság szeretetük által a maguk légköre ettől megóva lett volna.

Ezen abnormalitas megszüntetésére irányuló intézkedés megfogja zavarni ugyan egyeseknek kényelmét, de az egyes érdekeknek el kell nemulni a közügy előtt és teljes odaadással azon lenni, hogy a Vargapatak és környéke tisztán tartassék, belé se szemét sem ürülék ne vetessék, a mi részint a levegőbe részint a talajba jutva azokat megfertőztethetné.

Ötödször továbbá városunkban a halandóság emelésére jelentékeny

befolyást gyakorol a Tordán oly minden napossá vált balkezes — vagy a mint az illetők által neveztetik — polgári házasság.

Az ily együtt — élésből származó gyermekek — mint törvénytelen szülöttek tekintendők és azoknak nagyhalálozási arányszámát mutatják.

Ezen — a házasság szentségével megnem egyező, az egészségügyre káros visszaélés meggátolására felhívom a törvényhatóság és papjaink figyelmét, hogy azt befolyásukkal megszüntetni törekedjenek.

És végre hatodszor az egészség fentartásának kiegészítésére szolgáló fürdő intézet hiánya.

Erre nézve már beterveztettem véleményemet és reméllem hogy hanyagság vagy szűkkebléség nem fogják megakadályozni annak létre hozását.

A említettekben foglalhattam össze röviden a hiányokat és javítani valókat; ezek elintézésének egymástánját alig lehet meghatározni; mindenik égető szükséglet; ily nagy munka véghez vitelére összes polgártársaim jóakarataira és ösztönködésére van szükség s csak így remélhetjük, hogy egy év tized leforgása alatt a legjobb egészségügyi viszonyok közt élhessünk.

Dr. Némethi Gábor,
 tordavárosi tisztviselő orvosa.

POLITIKAI HIREK.

Konstantinápolyból jelentik a „P. C.”-nek: a porta elhatározta daczára az orosz részről tett ellenvetéseknek, hogy csapatai Gallipoli és Konstantinápoly környékén megerősített hadállásaikban fognak maradni.

Az „Ag. Havas” egy berlini távirata jelenti: A Németország közvetítése által folyó tárgyalások első fontos eredménye, hogy úgy a szeptemberi mint a londoni kabinet helyeslik az orosz hadseregnek s az angol hajóhadnak Konstantinápoly mellől egyidőben való elvonásának elvét. Ez elv elfogadtatván, most oly egyenlő távolságu hely kijelölése felől foly a tárgyalás, hova az orosz hadsereg s angol hajóhad visszavonulna. Arról beszélnek, hogy az oroszok Drinápolyig húzódnának vissza, az angol hajók pedig a Besika-öbölbe. A kérdés még nincs végérvényesen szabályozva, mihelyest ez megtörtént, Németország abba hagyja a közvetítő szerepet, s a bécsi kabinet kezdeményezend az előkonferencia összejövetelének és a kongresszus kérdésének rendezését. Azt tartják, hogy a német diplomacia által Anglia s Oroszországgal szem-

ben elért eredménye a kongresszus egybeülhetését megkönnyítette.

„Abendpost” konstatálja, hogy a katonai kompromissum ügyében (nevezetesen, hogy az orosz csapatok és angol hajóhad egyidőben visszavonulnak Konstantinápoly mellől) jelentetett, hogy azt a föltételt az angol kormány is, az orosz kormány is hajlandó elfogadni; ennek folytán, daczára a még fenforgó egyéb formai kérdések nehézségeinek, melyek felől ma kevésbé kedvező tudósítások érkeztek — a kongresszus összejöhetése hatalmas lépéssel halad elő a megvalósulás utján.

A „Daily News” jelenti Szentpétervárról, április 19-éről: Németország azon javaslatát, hogy a kongresszus az 1856. és 1871-ki szerződést revideálja, Oroszország elfogadta, de Anglia elvetette — Anglia ragaszkodik az eredeti föltételhez. — A „Times” jelenti Szentpétervárról: Az új nehézségek daczára az alkudozások tovább folynak. — A „Standard” szerint az edinburgi hercegeg egyelőre a Földközi-tengeren marad.

Az „Invinci le” a Dardanellák felé utra kelt. A „Standard” azt hiszi, hogy ha a hadihajók szolgálatba hívása tovább tart, a teagerészet első osztályu tartalékosait be kell hívni. A „Times” írja: Ha Bismarck közvetítése balul üt ki, csak sajnáljuk, hogy az orosz kormány képtelennek látszik oly eljárást elfogadni, melyet az okosság és szerződéshez való hűség diktál. Anglia nem akarja megálázni Oroszországot, nem akar előzetes engedményt anyagi előnyökben; Anglia még azt sem kívánja, hogy az oroszok Konstantinápoly közeléből elvonuljanak, csak azon lényeges elv elismerését köti ki, a mely nélkül semmi kongresszusi szerződésnek nincs haszna. Oroszország e föltételt bármely alakban megengedi mi meg leszünk elégedve. Ha Bismarck hercegeg ily engedményt létre nem hozhat, akkor a kongresszus nem fog megtörténni.

Fölhívás egy nemzeti ügy támogatására.

A magyar Tudományos Akadémia lelkes alapítóinak szándéka értelmében a tudományok művelésén kívül különösen anyanyelvünknek, nemzetünk e legdrágább kincsének ápolását tartotta mindig és tartja szem előtt most is folytonosan. E czélból, egyéb intézkedéseit nem említve, a jelen évtized elején egy folyó iratot, a „Magyar Nyelvőr”-t alapította meg mely a magyar nyelv kérdéseinek

tudományos fejtegetésén s tisztázásán kívül egyik fő-feladatának azt tartja, hogy gondosan egybegyűjtsön minden olyan jelenséget, a mi a magyar népnyelvből bármi tekintetben is figyelemre méltó. A „Nyelvőr“ teljes hat évi fennállása óta e tekintetben már is sok örvendetést tud fölmutatni. Örömmel mondhatjuk, hogy első fölkerésünk óta a magyar közönség köréből sokan, férfiak és nők, valóban halálra kötelező szeretettel és buzgósággal karolták föl e nemzeti ügyet, és a beküldött adatokban igazán becses adalékokkal gazdagították a magyar népnyelv-kinestárát Hűségükért s részvételükért legyen itt is kifejezve a legforróbb köztűnt!

Azonban ezen örömmel elismert részvétel mellett is be kell vallanunk igen távol állunk még attól; hogy elmondhassuk: mind az be van immár küldve, a mi beküldhető, s egybegyűjtve, a mi egybegyűjthető vala. Sőt ellenkezőleg! Jól érezzük, hogy még csak elején vagyunk a gyűjtésnek, s igen sok még a lapangó nyelv kincs, melynek napfényre hozatalához még több, még újabb hű és munkás kézre van szükségünk. Ugyanis hazaszerte, a hol a magyar nyelv édes szava zeng, vannak még uem csak egyes vármegyék, hanem egész területek, a melyek eddigelé egyetlen egy közleménnyel sem járultak vidékük nyelvajtsátságainak megismertetéséhez. Pedig ha fontolóra vesszük, hogy különféle okoknak egyre növekvő s folyton összeműködő hatásánál fogva e sajátságoknak nagy része, s épen a fontosabbak kivesző félben vannak, s a mint a tapasztalás bizonyítja, egy-egy vén emberrel nem ritkán sirqa száthat egy-egy olyan nyelvi jelenség is, a melynek megőrzése pedig a magyar nyelv-tudományra nézve megbecsülhetetlen volna: a gyűjtés továbbra halasztása csakugyan nyelvünk ellenében elkövetett köteleességmulasztás vádjával sújthatna bennünket.

Rajta kell tehát lennünk, tisztelt közönség, még pedig erőnkkel, közakarattal s minden idő halasz-

tás nélkül, hogy a mi az egyes vidékek nyelvi sajátságaiból még megmenthető, az enyészettől megóvjuk, s a magyar nyelv tudomány számára megmentsük.

A legmelegebben kérő szóval fordulunk tehát buzgó támogatás végett a magyar ajku közönséghez, s azon édes reménnyel és bizalommal hogy kérésünket az illetők nem fogják közönyösen fogadni s viszonzás nélkül hagyni. Fordulunk különösen a vidék értelmiségéhez, s ennek tagjai között a lelkészekhez, néptanítókhoz, megyei tisztviselőkhez, s községi előjárókhoz, ügyvédekhez orvosokhoz, gazdatisztekhez kereskedőkhez, iparosokhoz, szóval mindavokhoz, a kik hivataluk vagy állásuknál fogva a néppel folytonos érintkezésben állnak.

(Vége köv.)

Válasz az „öndicséretre.“

(Vége.)

Azon kihívásra hogy ki mit áldozott nevelésre a felelet ez: Aranyos-szék felső járásában lakó unitáriusok hogy főiskolájukat fenn tarthassák, arra az absolut korszakba 3000 o. é. forint körül adakoztak — több egyes 100—150 frtot — s most mikor ama vagyonbeli egész részöket is hajlandók községi iskolájoknak adni — a mennyiben communisticus izü gondolkozásnak, néki nints szüksége magának gondoskodni, és Felvincznek egy polgára M. uram megakarja gátolni a szék más községeiben a nevelést. M. hozzá volt szokva a volt a székben hogy minden közügy az ő véleménye szerint döljön el — sőt nagy embernek volt kikürtölve — most fáj neki mindenként kitünt törpesége, s bosszus haragjában magát még törpébbnek, s még egyébbnek és mutatja be az öt eddig nem ösmerők előtt.

M. uram még most is a korábbi a szék bizottságába képzeli magát a hol Felvincziekkel s kevés Alsó-járásakkal kedve szerénti határozatok keletkeztek, mert bizony mi

felső-járásiak nem igen sokan látogattuk meg azt első napján sem, s annál kevésbé a legutolson.

És miből következteti ő hogy a 48-iki határozat az ő recompensatiós szélmalmaival szembe s csak is a tekintetben, mert egyéb tekintetben szerinte is bolygatni háldatlan munka lenne mi a próbát ki nem álja? indoka rá az, hogy a tárgy a marchalis utolsó napján vétetett elő! hogy érdekelt felek — tehát csak is szerinte mert másként érteni nem lehet — a felső-járásiak határoztak felette!! s a neveket is citálja!! A felelet rá igen könnyű a keleti ügyek a gyűlés utolsó napján szoktak rendesen tárgyalatni a felek pedig ott kellett volna hogy legyenek; s ott is voltak, bizonyosan következtethetni abból, hogy a bizottságba is — mint felemlíti ott volt Rátz István, Szabó Samu, Szarvadi mint alsó-járásiak!

No de ama 48-diki határozat mindjárt épen 60 éve hogy a próbát állja nemine dicente; soha azóta senkinek azt háborgatni eszébe nem jutott mostanig; és mostan megakarja azt háborgatni M. uram; és még csak is most, és csak is ezen egyetlen indokból! és Contra dicálván — már épen most — alkalmoszerűleg mert ötlet Isten meg a közjó elősegítésére élni engedte!! hát azt hiszi hogy modjába lesz-e? hogy nem tette-e magát sületlen vackolódásával igen neveltségessé, s még egyébbé is? Itt már nem kell satirat irni M. uramról, mert azt eléggé megírta magáról, — mert a tényekből úgy látszik; hogy ha semmi nemes czélt valósítani nem akartunk volna az osztatlan vagyonnal; hanem hagyni akartuk volna tovább is együtt mint volt czéltalanul tekintve hogy M. uram is már idősetske legény, bizony meg esett volna vele: hogy idő mulasztás okán közbe jövőn az ő természetes halála; recompensatiójával elkészik! lám, lám, M. uram hogy üti ki a zsákból a szeg magát? Ugy-e jobb lett volna csendesesen lenni, s nem tené magát nagy hírű férfivá ez oldalról is!! Mert hát más oldalait mi

eléggé jól ismerjük: hogy mennyire nem vezette soha ünérdek; s a legnagyobb mértékben ünzetlen!!

M. uram mint volt a széki k. biró — a felső járásba, mindég a vizsályt hintette — a divide et impere neki is czélt szentesítő nemes esz-köze levén; fel hozza most is ez okból a bogáti szabad legelőt s a szék tulajdonául állítja azon okból mert javai közé leltározatott! de hogy történethez ez? Egy népes b. gyűlésbe Felvinczen mikorra ez okból is megjelent; a tárgy mellőztetett azon okból mert nem lehetett tudni mi a szék tulajdona, s továbbra halasztatott!! Aztán jóval később egy más b. gyűlésnek utolsó 4-ik napján, a mikor csak is a Vincziek voltak jelen; elővétetett a leltározás; és a bogáti szabad birtok a szék javai közé leltározatott! És M. uram öröme ott is van!! de azért tény az hogy azon legelőt soha a szék nem használta, de mindig a földék birtokosaf, s most is azok használják. Vagy talán azt hiszi M. uram hogy a volt bizottság és nemes aranyos szék alszik? s talán ezen ki nem mondható okból akarná tovább is czéltalanul együtt tartani a vagyont? hogy talán ez által életre lehessen hívni aranyosszéket, s ez által a Felvinczi Magyar iögeszmét halottaitól feltámasztani?

Értesítés.

A „Torda-aranyos-megyei Tan-testület“ választmányi gyűlése folyó hó 27-én d. e. 10. órakor lesz az unitarius közléptanoda 4-ik számú tantermében.

Tárgyak:

a) a központi bizottságok — nevelés-oktatási bizottság, tankönyv-vizsgáló és gazdasági bizottság — megalakítása. —

b) az „Ügyrend“ megállapítása.

c) Az alakuló közgyűlésről áttett — és a folyó ügyek elintézése.

d) indítványok tárgyalása.

A gyűlésre a választmányi tagokat tisztelettel meghívom. —

Torda, 1878 április 24-én.

Pálfi Károly,
elnök.

TÁROZSA

A FEHÉR SAS.*)

Egy vén lengyel hegedüs éneke.

Mely szállt vad viharba, vészbe:
Hollvan a fehér sas fészke?
Mi a felhőn ragyogott átt:
Azt se látom, fényes tollát!

Pelyhes fészket felgyújtották,
Hajnát is a légbe szorták;
Nyoma sincsen, helye sincsen, —
S megengedte ezt az Isten?

— Szakálam ősz, hajam fehér,
Le egész a vállamig ér,
Szemem könyvbe van borúlva,
Szivem megvénült a búba. . .

Hej, Ponjatowsky hős népe,
Hailgass apád énekére!
Ajkamról egy bus század szól:
Lengyelország mégis alszol?

Kosciuskod kohonál,
Miként egy félisten úgy áll;
Kezébe van a kaszája,
Egyenesre kalapálja,

Szerző e költeményét a „Petőfitársaság“ utóbbi gyűlésén általános tetszéssel olvasta föl. Szerk.

Minden ütés úgy zeng, úgy sir,
Hogy kinyillik az a mély sir,
Mit egy romlott század ásott,
Temetni a szabadságot.

Koho tüze úgy szikrázik!
Lengyelország mégis fázik,
Oly hideg az olombánya!
Mehalt a szabagság lánya. . .

Hol van a terített asztal,
Amit egy világ magasztal?
Hol Miczkiewicz dala mellett —
Láttuk el a vendégeket.

Édes hangu lengyel lányok,
Hazátokat siratjátok?
Hervad a rózsá a gyásztól;
Lábatok ma vérbe gázol.

„Ez itt apám, ez itt anyám,
Mehalva is mosolyog rám;
Ez jegyesem ez testvérem:
Mindegyik csak az én vérem!“

— Szakálam ősz, hajam fehér,
Le egész a vállamig ér,
Könybe borult a két szemem,
De látom a jelt az egen!

Nézzetek csak, nézzetek fel,
Mi harczol a fellegekkel, —
Mi szaggatja sötét szárnyok?
Én ott egy nagy táborát látok

Bálti tenger bösz viharja
Habját az égre kavarja,
Bemocskolja bepiszkitja,
Vérrel, sárral undorítja.

A menydörgés ott láncsörgés,
Még a szél is halálhörgés;
Északifény, vad villámok:
Mindegyik egy szörnyű átok.

Kigyul a föld beun az éjben,
— Oh, az isten nézi féltlen!
Templomai lángban állnak, —
Ünnepe van a halálnak. . .

Hej elfárad a vihar is,
Ki alszik a tüzlángja is,
Csak susterog még parázsa:
Egy nép vére ömlött rája.

— Szakálam ősz, hajam fehér,
Le az egész vállamig ér;
Könybe borult a két szemem,
De látom a jelt az egen!

Tul a felhőn, tul az éjen,
A tündöklő nap fényében,
Mint egy üdvözítő sugár:
Ott repül a fehér madár!

A hős lelkek táborával
Villámokat hoz magával;
Nyugatról száll, délről szárnyal,
Éltől mindent sugarával.

Hej lengyelek vitézei:
Építsetek fészket néki!
Nézzétek, a tollát hányja
Mindenik toll egy-egy sáblya!

Hej lengyelek szép szüzei:
Építsetek fészket neki!
Legyen melengető helye —
A ti forró szívetekbe!

Érzitek: a föld megindul,
Hősök kelnek ki a sírbul:
Dombrowszkiak, Chlopiczkiek,
Az érekaru Dembinszkiek!

Bem apó is ott áll köztük,
Nem is köztük, de előttük!
Ugy tekintenek az égre,
A fehér sas ünnepe. . .

A szivárványt latjátok-e?
Hát az, hogy mi: tudjátok-e?
Szabadságtok az is óvja:
Az egy nemzet lobogója. . .

Lengyel fiuk, lengyel lányok:
A fehér sas, meglássátok,
Vissza fog térni közetek:
Legyen szívetek a fészek! . . .

Komócsy József

H i r e k .

— **Sebestyén Mihály** m.-vásárhelyi kir. főügyész az ünnepek alatt törvényszéki elnökünk Damokos Antal vendége volt. A mult szombaton megvizsgálta a kir. ügyészség börtön helyiségeit s magát a hivatalt, hol mindent rendben talált.

— **Orbán Balázs** képviselő és Brassai Sámuel a kolozsvári tudomány egyetem tudós tanára, a husvétii ünnepeket köztünk töltötték.

— **Uj zenemű** jelent meg Táborosky és Parschnál; czime „Promenade Polka“ Dvorzák Ferenczről zongorára, ára 50 kr.

— **Torda befásítására** vonatkozó multkor közleményünkre azon felvilágosítást nyertük, hogy a városi képviselő által kiküldött bizottság munkáját már befejezte s be is nyújtotta a városi képviselőnek, csak ez ülést nem tartott. Örömmel constatáljuk, mert mint tudjuk a bizottság munkálata szakfériak által lévén megkésztve, alkalmas, czélszerű és olcsó módot nyújt a befásítás keresztvitelére.

— **Meggyúlt mult szombaton** este felé a helybeli faraktár telepen lévő állami gőzfűrészes gép épülete; a láng hamar beborította a fenyőfa épületet és borzasztóan égett; a fenyőfa pattogásától közel fért a tűzhez nem lehetett; rémületet okozott a több mint 15 ölnyire a magasha nyuló vas kémény ingása melynek ledőlése biztos halállal fenyegette a körülállókát, továbbá a gőz kazánba a roppant tűz miatt gáz fejlődött ki, mely az egész gépezetet ördögi munkába hozta a míg a kerekek kötelei elégték, borzalommal nézett a közönség a gőz kazán felé, mely minden pillanatban szétrobbanhat és retentő pusztítást vihett végbe a körüli forgoló tűzoltók között. A gőzgép ördögi forgása megállott, a gőz kazán a ventillt kilökte, a hosszú kemény ingása némileg megszünt s így a tűzoltóknak sikerült a tüzet egészen localizálni, mely a gőzgép épület leégése után véget ért. A tűzoltók ember feletti erővel dolgoztak este 7 órától 12-ig éjjel. Az épülettel közvetlen szomszédságban voltak a tönk és deszka telepek, a tönktelepbe a tűz bekapott, azonban eleje vétegett; a deszka telep pedig teljesen érintetlen maradt. A csendes időnek s különösen tűzoltóink ügyességének köszönhető, hogy az egész faterleg le nem égett, a mi több száz ezer forintba menő kárt okozott volna az államnak. A kár a gépben és épületben mintegy 25 ezer forint. A kir. ügyészség ez ügyben már másnap reggel nyomozatot indított, s a gépmester elől a dat hogy a gyárban a munkát már délután 3 órakor becsüztette, a gyárt beárta, ismeretlen okokból pedig egyszer csak égni látta. — Azt mondják, hogy a katalan honaptól fogva nem volt kitakarítva, holott minden két hét alatt volna kitakarítandó. A gőzfűrészgépet különben valami zsidók birják az államtól bérbe s gonosz szándék azért nem fér ez ügyhez, mert a gyár 82 ezer forintig biztosítva volt az állam javára s a munkát már az előtt is igen sürgős volt. — Kárt szenvedett az állam még azzal is, hogy a zsilipek kinyitattak, hogy a tűzoltók elegendő vízzel bírjanak s egy pár ő, fája eluszt.

— **Fennebbi szomorú eseménnyel** kapcsolatban felhívjuk a kormány figyelmét azon körülményre, hogy a faraktári hivatal vizipuskája elrongyosodva, kilyugattott esővekkal hevert egy kamrába s a tűznél hasznát venni nem lehetett. Mégis roppant gondolatlanúságra mutat, hogy oly helyen, hol csupán gyulékony anyagok vannak, a hol minden pillanatban lehet tüztől tartani, egy használható vizipuska ne legyen. Ha vízfeleskendője van a hivatalnak a szerencsétlenséget is meg lehetett volna fojtani csirájában, kit terhel ez ügyben vád, szeretnők tudni, mert az állam vagyonát,

tisztán a gondviselésre bízni — még is visszaélés a gondviselés iránti bizalommal.

— **Ugyanitt megemlítjük**, hogy tűzoltóink 80 frtnyi kárt szenvedtek szerkesztésben a tüzesetnél. Megkivánhatnák nem csak azt, hogy e kár részükre terítették meg, hanem azt is, hogy az állam évenként ez egyetlet honorálja, vagy alapító tagjaként támogassa, mert míg a város utolsó polgára is sietett az egyetlet iránti adóját leróni, addig az állam, mint Tordának birtokosa, melynek épületekben és felszerelésekben itt legtöbb vagyona van, ez egyet támogatásához mivel sem járult, sőt tűzoltóink ebbeli kérelmét még válasza sem méltatta. Csakugyan itt nem menne kárba egy pár száz.

— **A kincstári épületben** tűz által okozott kár felvitelére hétfőn Végh Bertalan, kolozsvári főügynöke az első m. ált. bizt. társaságnak Tordán időzött. A biztosítást szerződés szerint bérbevevők eszközölték. Az állam e tüzeset által nem sok kárt szenvedett.

— **A kik kincset kerestek** vissza jöttek koldusan. Hogy a fuvar Romániában drága, túlnok több fuvaros felszedte sátorfáját, vagyonkáját, 2 vagy négy loval kivágtattak az arany bányának gondolt Romániába. Ott kaptak is foglalkozást azonban az élelmi, fentartási cikkek is oly drágák voltak, hogy a keresmény nem volt elég az élet fentartására. Egyre rongyosodtak; a lovak kidőltek, vagy eladattak, s a végén a kis vagyon elusztott, butyorba hozták hátukon a kis élelmet, a mi életüket biztosítja. Induljanak mások is, s máskor is a muszkák tanácsa után, loháton, vagy szekeren mentek s jöttek vissza mánkon.

— **A pártoskodás** már indul megynkben is. Sokan áspirálnak a képviselőségre. Eddig csak kormányparti jelöltekrol van szó, azonban ez nem zárja ki azt, hogy az ellenzékiek közül egyet ne csempéssze magát megynkbe s kikurkássza, hogy minő a talaj? nem lehetne-e egy kis bolondságot előidézni? Reméljük, hogy a talaj jósága iránt elég bizonyítékot szerezhetek maguknak s lehetőleg legalább ez egyszer távortartják becsos személyüket tőlünk. Ugy legyen!

— **Serfözödenket** a séták alkalmával sokan látogatják. Curiosum képen, — miután sokaknak figyelmét kikerüli a serház épület homlokzatán díszelgő tábla, kirjuk a történelmi emlékek sorait: „Im e serház Torda vidéke, közhasznára Ostrovics József, Kovetsi János indziréri kormányok alatt Meltzel Sámuel Vermesi Dániel költségek s szorgalmak által újból építettet MDCCCXIV midőn Bachus gerezdetlen árpa kedvetlen balradólt fején viselt.“

— **Ligetünk újra élénkülni kezd.** A lefolyt husvétii innepek alkalmával igen szép közönség sétált le — a szöke aranyos partján a tavasz üdeségeit élvezni. — E helyen nem hagyjuk érintetlenül ama figyelmetlenséget, mely szerint az oly áldozattal szerzett — öntött vas padak támlájáról valaki elég gyalázatos módon a fa-részeket az öntvényvel összekapcsoló csavarszegektől megfosztá, s ez által a majdnem új padak használhatlanná kezdenek válni. — Felhívjuk a t. ligetgondozó választmányt hogy a kertészt; kinek a tél tartama alatt a padok számba voltak adva, kérdőre vonja, s a bajon — mielőtt a ligetget tömegesebben látogatnák, segíteni sziveskedne. —

— **Dr. Harmath Béla** ismert fiatal orvos tudorunk a napokban távozik körünköl. Zilah város főorvosának választatott meg. Sajnálkozunk a veszteségen, örülünk az új cariernek, kívánunk sok szerencsét!

— **A kisedővoda** e hó 24-től kezdődőleg az Iszlay M. által lakott helyiségbe rendeztetett be. Holnaptól fogva a gyermekek ido küldendők.

— **Necrolog.** Kiskoru Székely Árpád és Bál elhunytak gyermekei; és testvérei Klára, Zsuzsa, Matild férjezett Marsalek Lajosné; közeli és távoli rokonnok nevében szomoruan jelentik, hogy a jó atya, testvér és rokon Aranyos Rákosi Székely Sándor segéd telekkönyvezető f. hó 19-én déli 1 órakor hosszas betegség után kiszenvedett. Csak néhány nappal szenvedte tul neje és gyermekei édes anyja halálát. Kiszenvedett pórai f. hó 21-én d. u. 4 órakor kísértettek közrészvét mellett az ótordai temetőbe. Béke poraira!

— **Egy vén asszony szerelme** Böleske helysége (Tolna megye) f. hó 14-én egy borzalmas esemény színhelye volt. Egy ottani gazdag 86 éves öldbirtokosné Bodroghy Gyula özvegye, heves szerelmet érzett az ifju esines Móríz Pál tartalékos katonához ki azonban az öreg asszony szerelmét makacsul visszautasította. Ez meghallotta hogy a fiatal ember házosadni akar, és azon ürügy alatt, hogy fontos közölni valója van, magához rendelte. A fiatal pontosan megjelent és az agg nő által czirogatásokkal fogadtatott, minthogy az a balga nőt magától eltasztá, ez egy fégyvert ragadt kezébe és a fiatal emberre löit ki halálosan serte a földre rogyott. Midőn a háznp a lövésre a szobába szaladt az agg nő egy borotvával elvágta a nyakát és a szerencsétlen fiatal ember teteme mellett halva rogyott a földre. A szerelmes öreg áldozata a lakosság nagy részvéte mellett vitetett örök nyugalomra.

CSARNOK

Agota kisasszony husvétja.

— Rajz. —

Az őszi szokásoknak hódolnak egyes családok úgy a fővárosban mint a vidéken kivétel nélkül minden ház, midőn a husvétii ünnepek közeledtére — a szobákat sikallják, az ablakokat, butorokat tisztogatják, ruhákat szellőztetnek poroznak mosnak varnak kalácsot sütnek, sonkát főznek tojásokat pirostíznak és még menyit minden, — akárhova fordulunk részben ezeket tapasztaljuk. Mily jó és szép szokás mely derék magyar gazdasszonyainkat oly jellemzően tünteti elő. Kegyeletes hagyomány és kár volna ha csak részben is ki maradna divatból. Vidékünkön alig hiszem, hogy levetkőzök, — fővárosunkban azonban ne keressünk semmi ily jó szokást, a fényűzés kenősesősi firtók hinságok mindent elfeledtetnek. Hirből ismerik a husvétii bárányt, szentelt sonkát és a jó bort; csak nevén rágják a szentelt kalácsot s azt a fris pogácsát, hát a piros tojást, melyhez a jó gazdasszony szentelt sőt is ad elődbe. Ah — paraszt szokás — hangoztatják Pesten nálunk nem divat — piha. . . . Oh miért nem üt agyon egy üstökös tofásalakjában — ti förtelmes hadak! Ne tegyetek ugy kedves vidékiek. Sok szép dolgot erekyeként őriztetnek meg hiven, hagyományilag, — kövessétek azokat most is, hogy egy oly magasztos héten, mint a „nagy hét“ és oly drága ünnepen, midőn a Megváltó a bünös emberiséget tisztára mosta szentvérével — áldott erényt gyakoroljatok és nemcsak belsőleg, de külső jelek által is mutassátok meg hogy szivetekben emészto féreg nyelve — nem senyvesztett, nem rágta ki onnan az ősi hitel, a vallás gyakorlatát, melyel apáitok isteniesen gyakoroltak és hagytok ön számatokra is.

Mit ér a vagyon, a sok kincs, melyet hamar bukás követhet — mit ér a boldogság ha nincs hit, ah, de boldogság nem is lehet — hit nélkül. Örülten bolyongsz mint Abasverus nyugodalmat nem találsz sehöl, megelégedetnek nem érzed magad soha. Nem hallottátok — a fájdalmas passiot, urunk kiszenvedéseit? Feremis ridalmias énekelni — a

lamentatiokon — nem ugy-e? Nagypónteken is elfeledtették a templomok a koresma, kávéház — előbb való nektek! Ugy-hát nem láttátok miként foszták meg az oltárokat diszeitől kincsüitől — mondván a papok — diviserunt sibi vestimenta in ea et super meam miserunt sortem — nem tudjátok mi a pilátus — verés? vagy zöld csütörtök délutánján mit jelent az, midőn a pap a templom főajtaján a keresztet kopogtat majd ha beeresztik miért énekelik a chorusban —

„Üssed a Pilátust

Miért verte meg Jézust...“

Hát tudjátok-e nagyszombaton a templom küszöbén miféle tűz támad és miért? . . . minek szentolnek néhány cseber vizet? csütörtök déltől kezdve nagy szombat reggel — a gloriaig a harangok minek járnak Rómában s ke-replők miért helyetesitik? A katorák kit strázsálnak — napestig egyik első tétetett oltár előtt? Nem tudjátok elfeledték — oh nem ezeket nem is tudtátok soha.

Megfagyott bennetek a hit? nem tudjátok mit tesz, hogy menyiro szerette isten a bünös emberiséget, feláldozta értünk egy szülött fiát, kit arczul csapdostak össze vertek, tövis koronát forgatták fején, nehéz keresztet viselt ruháján sorsot vetettek, megfeszítették stb. mindezeket ártatlan vére oda áldozásával tevő, hogy megszabadítsa az emberiséget és a halhatatlanság biztos zálogát adja nekünk. Ezeket ünnepeitük a szent héten fájajdalmas emlékezetek közepete, példáján szeretni tanulva, eltelve nemes eselekedetei által. Hibetetlenek! bolyongjatok csak tovább, koptassátok az utcák asphaljit, lessétek jobbra-balra vágyaitok kielégítőit; ez a ti hitetek! . . . tovább . . . tovább!

Agota kisasszony szülöi több éven keresztül vidéken laktak, de felnöven a kisleány a szülőknek határozott kívánsága lett — fővárosban megtelepedni. Kétséget sem szenved, hogy Agota kisasszony szülöi minden jó szokást melyet vidéken ártatlan kedvtelenét a többiek példái után gyakoroltak most is a fővárosban követni igyekeztek. (Vége köv)

Bécsi Tözsde.

1878. 23/4.

Magyar arany-jaradék	85 93
Magyar) kincstári utalvány 1 kibocsát.	119.—
Magyar)	108.75
Magyar kel.-vasut elsőbbség 2 kibocsát.	73.—
Magyar állami kötvény 1876.	72.85
Magyar vasuti kölcsön	97.50
Magyar földtehermenesítési kötv.	78.75
Temesvári földtehermenté kötv.	77.75
Erdélyi földtehermenté kötv.	77.—
Horvát-Slavon földtehermen. kötv. —	—
Magyar szőlő váltság kötv.	80.—
Oszt. egységes államadosság papban	61.35
Oszt. egységes államadosság ezüstben	65.—
Oszt. aranyjaradék	72.45
1860. állam sorsjegye	111.20
Oszt. nemzeti bankrészvény	794.—
Oszt. hitelrészvény	212.—
Magyar hitelbank	192.50
Ezüst	106.40
Cs. k. arany	5.75
Napoleonador	977.—
Német birod mark	60.10
London	121.90

Piaczi árjegyzék.

A tordai vásárra 1878. aprilis 20. hozott tárgyaknak

1 hectoliter Tisza buza	9 frt — kr
„ Tavasz buza	8 „ 25 „
„ Eleybuza	7 „ — „
„ Rozs	6 „ 50 „
„ Arpa	5 „ — „
„ Zab	3 „ — „
„ Törökbuza	6 „ 50 „
méter mázsa Széna kötetlen	2 „ 50 „
méter mázsa Alomszalma	— „ 36 „
Tüzi fa köbméter	2 „ 70 „
1 kilogramm Marhahus	36 „
„ Disznóhus	48 „
„ Turó	56 „

Felelős szerkesztő és kiadótulajd. Vols B.

VOLCZ és TÁRSA

Könyv és Papirkereskedésében Tordán kaphatók:

Vonalzott és tiszta könyvek; Hivatalok, egyletek magányzók, ügyvédek kereskedők, jegyzők és mindennemű iparral foglalkozók részére, vászonba vagy papírba kötve dús választékban. Másoló könyvek Kereskedők, Irodák sat. részére:

Előfizethetni – illetőleg előjegyeztetni – lehet a következő művekre:

Kálmán a Szegei Lelencz vagy Konstantinápoly rózsája című nagyhatású regényre **TIHAMERTÓL**, mely a folyamatban volt keleti háborút öleli fel és ebből meríti tárgyát, egyes füzet ára 25 kr. mely összeg a füzetek átvételkor fizetendő.

Az Ördög fia című regény füzetére. ára 25 kr. Ugyan ezek német nyelven is megrendelhetők. Továbbá Szulejka vagy a Három Gyöngye című regény füzetére. 25 kr. Ugyan e művek megrendelési rendkívüli kedvezmény áron megrendelhetik azok

OLAJNYOMATU JUTALOM KÉPEIT is VÁSZONRA SZÉLES ARANYKERETBEN,

Az ÖRDÖG ASSZONY régebbi megrendelői, annak folytatását szintén fenn irt könyvkereskedés által legbiztosabban eszközölhetik.

megtekinthetők a képek valamint megrendelési feltételei is

Vidékre járó ügyünkünk szintén elfogad minden nemű előfizetést és előjegyzést.

Eladó birtok!

A mező-nagy-esáni 137 számú telekjegyzőkönyvbe A + 1-rend 859|1-től 873 hr. számig felvett 100 holdnyi tagosított birtok, melyből 74 hold szántó és 18 hold kaszáló, a rajta levő házzal eladóvá tétetik. **Értekezetheti felőle: VAJNA KÁROLYLYAL N.-Enyeden.**

Sürger Mátyás

órák, Tordán.

Mindennemű fali és zsebórákat kijavítás végett elvállal s a pontos járásról egy évi felelősséget nyújt.

A városi, valamint a vidéki n. érdemű közönség figyelmébe ajánlja magát.

Lakása nagyhíduteza a Szőlősi háznál.

Figyelemreméltó

idegbajok- és nehézkórkban szenvedőknek

Legújabbban feltalált gyógymód

Számítalan hatáirator

mutathat fel sikeres gyógyításról

Sylvius Boas

Specialista idegbajokban

Értekezetheti reggel 8 órától este 8 óráig

BERLIN SW.

Friedrichstrasse 22.

Levélbeli megkeresésre is.

(15-94 102)

SYLVIUS BOAS urnak

Berlin Friedrichstrasse 22, I.

az **Auxilium orientis** feltalálója

Specialista idegbajokban

Igen tisztelt uram!

Hosszu évek óta idegbántalanokban szenvedek s miután e betegség elviselhetlené vált, segítséget kerestem a Tiflis, Odessa és Bécs leghíresebb orvosainál, kiknek rendelése azonban pillanatnyi enyhülésnél egyebet nem eredményezett.

Ekkor megismerkedtem egy emberrel, ki az élt az anyámhoz hasonló bajban szenvedett s én által sikerrel gyógyított. E férfi azt állította, hogy én csodákat művel s valóban helyre állított egészsége a legjobb bizonyíték volt. Elhatároztam tehát énhez fordulni s hát az égnék én meggyógyított s vissza adta nekem az életet. Örömeimet nem bírom e felett kifejezni. Fogadjon e 300 rubelt mint hálaim egy kis jelét. Legyen azonban meggyőződés hogy hazámba vissza térve első dolgom lesz elismerésemet még jobban kifejezhetni.

Abamehik Joen herceg.
Tiflisből a fekete tenger mellett.

SZÉPSÉG! IFJUSÁG!

felülmulhatatlan

BŐRSZÉPÍTŐ-SZERNEK

lett a hölgyvilág által általánosan elismerve, a hivatalosan megvizsgált, kitűnő, ártalmatlan, valódi

RAVISSANTE

Dr. LÉVOSSE-től,

PÁRIS-ban

Ezen világhírű bőrtisztító-szer valamennyi szépség- és ifjúság-szer között leghitelesebb és leghatásosabbnak bizonyul szeplők, napégés, rezesség, sárga foltok, porosenések, kiütések, himlőhelyek, sömör stb. biztos eltávolítására.

A RAVISSANTE az arczsinnek feltűnően szép, halvány rózsaszínű, bársonyszerű fiatal üdéséget ad, a bőrt és kezeket gyöngéddé teszi, a lég behatásától megóvjva s gyöngéd bőrt szerez a legkésőbbi öregségig.

Budapestben kapható valódi minőségben **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerész urnál, király-utca 7 sz.

Kolozsvárt **VALETINI ADOLE** ur gyógyszerertárában.

Tordán **TRAJANOVITS EDE** ur gyógyszerertárában

Nagy eredeti üvegek ára 2 f. 50 kr. Kis eredeti üvegek ára 1 f. 50 kr.

KÖZPONTI SZÉTKÜLDÉSI RAKTÁR:

SCHWARZ HENRIK

Budapest, Mária Valeria-utca 9 sz.